

Book Digitalized by
Farooq Abbas Miana
For wasaib.com and
apnadera.com

بِسْمِ
اللّٰهِ
الرَّحْمٰنِ
الرَّحِیْمِ

مچ

ابرار عقیل

پبلی کیشنز

۸

دفتر ماہنامہ ”آکناف“ چھوٹا بازار ڈیرہ اسماعیل خان

ساڈی سنجان اُچا
تے سُچا ادب

بار سنگھار
کاشف رحمن کاشف

سبھے حقوق را کھوے ہن

کتاب : جُ
شاعر : ابرار عقیل
بنوں چوگی دیر اسماعیل خان
مکھڑا : عجب خان
مُل : 150 روپے
چھاپن ہار : شرکت پرنٹنگ پریس لہور
وئزن ہار : ق پبلی کیشنز دیر اسماعیل خان

تیڈے نانویں

آچی عمراں داسرمایہ

جہو آپ کمایا

تیڈے نانویں لایا

اے جیاں ماتم ہے، جو کہیں کوں
ہنگو تاں او لا روندہ ہے
کیندے غم ایچ من دا کعبہ
کالا ویس ونا روندہ ہے

مہار

11	مُج اچ بچ (مزارخان)	1
14	ڈیو امٹی وا (سعید اختر سیال)	2
17	میلہ (امیر عقیل)	3
19	پوہتے ڈھپ دی چادر پوہے	4
20	کیندی یا واج ہلد از بندئے ڈیو امٹی وا	5
21	خاب اکھیاں دے واج سجند اہاں	6
22	اوڑک عمراں ڈھل ویندی ہے	7
23	اچ بیریں جھا بھر پاؤن ڈے	8
24	مول انکاری بن کے جیواں	9
25	ڈنہہ گزرے واپس ولدے نہیں	10
26	ٹوبھیاں وچوں پانی پیتا	11
27	زندگی کیا ڈات تھئی	12
28	بالھیاں تیڈے دوارے سائیں	13
29	ٹساں آپنے لائن رول ڈتے	14

30	ٹھڈیاں تنیاں جھل آئے ہن	15
31	ویٹرے ساڈے ماں واسکھ ہے	16
32	کبہہر واسافر	17
33	نیلے پنڈے پیلیاں اکھیاں	18
34	جہڑی جھاء تے لگدن بھامیں	19
35	ساڈے چار چھیروں بھاء	20
36	نم ڈاسہر پاوے چندڑی	21
38	بڈدی خوشیاں دے خاب ڈیدھاہاں	22
39	اساں چپ، پتھر الوہین	23
40	سے وریاں دی تہس گن ساڈے باش گھو چے سکے	24
41	چن دا چائن رات گراوے	25
42	شہراچ ڈھوڑتے دھوئیں تھی گئے	26
43	رت اویری اے جئیں آئی ہے	27
44	کب پاسوں پندھ پیروں تیلکے	28
45	کب واری سوھنا بھل کے آ	29
46	یاد پئے دی وسیلہ خاب دا	30
47	وس جے توڑیں چلانا ہے	31
48	راتیں چن دا تھاں گرا ہے	32
50	دل تے دنیا دان کتو سے	33
51	ساکوں اپنے واگلوں کتھی چا	34
52	ج	35
53	لوڑھی، بخندک	36
54	Blast	37
56	راہ بھلیند اراھویں	38
57	کر یہہ، کنیا دان	39
58	سیڑھ	40
59	آس	41

60	سچ	42
61	مونجھ	43
62	رمن ڈھیری	44
63	پُپ اکی پُپ ہے	45
65	انا الحق	46
66	ہکا اوندی ذات	47
67	جاپ	48
68	وسوں دے وچ کر لے ماویں	49
70	دلیاں وات	50
72	بک سول	51
73	اُج بلوٹ	52
74	زتاں لیکھے	53
76	موسم پیلے رنگاں دا	54
77	کر گئے ہیں	55
78	چنیز	56
79	چھو واگ	57
80	سُتے لیکھ	58
82	سرائی	59
87	قطبے	60
90	بک بے وس	61
91	اساں بیعت کن انکاری	62
92	وچھوڑا	63
93	جنگل واسا	64
94	یک تارا	65
95	Democracy	66
96	بالین	67
97	وانج	68

98	نکھیرا	69
99	چھیکڑی پندھ	70
100	پورما	71
101	سوجھل	72
102	حشرڈیہاڑ	73
103	حیندے رہ گئے	74
104	چوڈس	75
106	جو کچھ لکھئے	76
107	نوروز	77
108	مورکھ	78
109	ویلے داڈکھ	79
111	کانی	80
112	گوڑھے ریکا گوڑ	81
113	ساڈانت سواہ	82
114	جھمر	83
115	رہیوں	84
116	جھہ	85
118	ہجرت	86
120	بیلی	87
121	جوگ	88
122	رٹھڑا رماناواں	89
123	کرزنتاں دی چھاں	90
124	وئی	91
126	وئی	92
127	ما تم	93

مُج اِج اِج

سن 80 دے ڈہا کے اِج پوری سندھ وادی و لوں اشلال کلھے سر ”کوتم مال جھیرو“ لایا۔ بار بار پڑھن توں بادہ ہولے ہولے سمجھ آئی جو سا ڈے تُل دے بندے کیویں آپی کاوڑتے ہتھیار سٹے۔ انسان دوستی، امن پسندی دی بدھ مت وچوں اولقریباً 2000 سال توں مسلسل سفر کریندا آندے۔ تمام ہمسایہ و سوں دے لوک ساکوں مہینا ڈیندن جو ربوی تھل دمان دے واتی بزدل لوک ان۔ دھاڑتاڑتے حملے آوری دی تاریخ اِج ساڈے باجے ڈاڈے دی ہتھیار بازی دا باب پو یوں خالی پئے۔ صرف صبر سریر انہاں دی مزاحمت دا ہتھیار رہی۔ این حقیقت دا پھن کھل کے اعتراف تھیو نا ضروری اے۔

پرائے مُج واسیک بھوگ کے ابد ار عقلی ایندی تصدیق کیتی اے۔ پورے وسیب اِج ابھا زمان اپنے ہسلیاں دے مُج وچ ہلد اپنے۔ پرانی بھاء اِج ”پھلاں داسہرا“ کسڑا کھڑیے۔ پیراں پٹھر بلدی اگ دے باوجود عقلی موہنوں کوئی مندا نکھتے نہ کیس دہشت کوں اُون کوئی بد دعا ڈتی اے۔ کتھائیں کتھائیں اُون اُف ضرور کیتی اے۔ اُمدی نظم "Blast" حریانی اتے صبر وچوں ایں اُف دی ڈکھالی ڈیندی اے۔

میڈے کیتے حریانی دی گالھ اے جو چو انہیں چندی بھاء اگ اتے خود کش حملیاں دے ماحول اِج انسان دوستی تے امن پسندی پاروں ہک بدھ نسی دا ایمان حاصلے تونی

متزلزل نہیں تھیا۔ حملہ آوری زور اوری دے عروج دی اکویہویں صدے دے دوران اپنی شاعری اچ او امن دے کھو و آں کوں اپنے ماس دا پوگا ڈیندا کھڑے۔ سندھ وادی دے ماہنوں کوں حاصلے شاعری نہیں و سری۔ کمال دی گالہ اے ہے، عقیل حاصلے وی بے چنت، بے غرض بال بلن وی سک اچ جیندا او دے۔ (بالین) او دشمن سنوئیں ہتھیار مال مزاحمت کرن نہیں چاہندا۔ بھلکہ بین و جا کے سب (دشمن) نچا وں دا تر لا کریندے (جنگل و اساء) نگو سانویں اپنی ذات و سار کے اوندے پیریں دا پنہد بھانویں او کھا جھر دا پئے و ت وی شاعر اکیں وچ پر بھات سانجھی آندے (ہکا اوندی ذات)، ایس آس تے جو کڈا ہیں تاں او پرے مچ داسیک سو اہ تھسی اتے اپنے کانواں لالیاں، سسیاں مانویں اپنے مچ دابون کما سی (وسوں دے وچ رلے مانویں)۔ عقیل دے چھوٹے چھوٹے نظماں و اشن بلاں دی کھل و اگون معصوم تے مت جھومری دے تال روک بھل و بھل اے (خندک، وانج، بچ، سو جھل، کریہہ، جیندے رہ گئے پُپ ای پُپ، بک سول، دلایاں وات، ہجرت لوڑھی، کر زلفاں دی چھاں، ستے لیکھ.....)

تلمسی سنوئیں خشبو مال مال جوگی کافی وائی میگھ جیڈے ویڑے وچ اوپری نین چا پی۔ لیکن سرائیکی سندھی، پنجابی شاعری وچ غزل دا تجربہ ٹھن توئی بحث مباحثہ طلبی آندے۔ گالہ اے ہے ہندوستان غزل اُردو وچ فارسی راہیں آئی۔ دلی لکھنودے امر اکچر اتے مسلم شاہی دربار وچ غزل پئی و دھی۔ غزل دا ایس قسمی ماحول ہمسایہ خطیرں وچ موجود نہ ہا۔ البتہ پاکستانی نصاب وچوں اُردو غزل سندھی، سرائیکی، پنجابی وچ اپنا راہ سنواں کرن دی کوشش کیتی۔ بک عرصے توں سرائیکی غزل لکھیندی پئی اے۔ ممتاز حیدر ڈاہر تاری کوں سرائیکی غزل پرہن تے مجبور کیو۔ نصیر سرمد غزل دا خوبصورت تجربہ کر ڈٹھا۔ ڈوہڑے دے سونھے میٹر اچ لڑھ کے اقبال سوکڑی اپنی غزل پیش کیتی۔ صرف اُردو آشناسرائیکی تاری

دمائی مٹی دی خشبو مال ہنی اُوں غزل دی چُخس چاتی۔ سرائیکی دے کئی نامور شاعر وی غزل لکھیندے پلن۔ سچے نہیں پئے۔ سرائیکی غزل حوالے توئی موسیقی بنایا دُنہیں پئی تھیدی۔

مانوس میٹر وچ ابرار عقیل رواں غزل لکھن دا تجربہ کیتے۔ علامتاں، استعارے، اشارے تمام زمینی لگدن۔ اوندی غزل چُخس ڈیندی اے۔ پڑھدے لگی آپے مُر بندن۔ دراصل سندھی سرائیکی شاعری مانوس اتے نوبلکے راگاں وچ آپ کن آپے مُن وچ گھر کریندی اے تاں آپ کن آپے یادداشت دا حصہ بن ویندی اے۔ نسابی ادب دی جاہ جڈاں کلچر وچوں گزرے بندے کوں سرائیکی غزل یاد تھیون شرو تھی۔ تے لوک آپ مہارے گنگنا ون لگ پئے۔ سمجھو غزل دے پھل وچوں خشبو آون شرو تھی گئی اے۔ عقیل دی غزل دا ایہو امتحان اے۔ شیت اے ”مُج“ دا سچ ہووے۔

مزار خان

لیہ

ڈیو امٹی دا

سراییکی وسوں وچ دمان آپنی کریہہ تے تریہہ پاروں سبانا ویندا ہے۔ دمان
دے ڈلاہوں پہاڑاں اتوں نوز وڑھے یا بہندوکش، دافرعہ مریندے ہوئے کئی لشکر
لاہوے۔ دمان ابادگٹ تھیندے تے بر باد زیادہ کئی واری تاں ایویں تھئے جو وسدا دمان
اجڑ گئے۔ دمان دے ڈبھاروں واہندی وسوں دے بادشاہ سندھو دی سلطنت ہے۔ سندھ
کوں چڈن وہ پانی دارج ملدا ہے تاں امداول وی دمان تے پھر دا ہے۔ پتہ نہیں کئی واری
دمان اجڑا ہے تے کئی واری اباد تھئے۔

اساں منظر تریہاں کریہاں دے

اکھیاں دے نیل اچ گھول ڈتے

پچھلی ہک صدی کن اپنے زمینی وگن ”کچے تھل“ راوے تے روہی، ”کنوں وچھڑ

کرائیں دمان دے جو نصیب آئے اوندا سمولاناں ہے ”اندھارا“۔

ول ماں ڈسجھ کئی کھارے چڑھیا

ماں کئی رات سہاگن تھئی ہے

آھدن اندھارا جتنا وی گھانا ہووے ہک ڈیوے دے بلن مال مک

ویندے۔ دمان دھرتی اتے پچھلے سو ورھیاں توں اندھارے دا جن بہہ گئے۔ جیکوں جاتر

کھڈاون کیتے کئی ڈھول وجائے گین فیریاں دے سنگھولے وی ڈکھائے گین، بھلا

اندھارے دا جن نہ ڈھول مال بھجدا ہے ماں فعرہ لاون مال انیب تھیندے۔ اندھارے

کوں بلدا ڈیو اڈکھا واپوندے۔ اندھارا ہووے بھانویں اندھاری، اہرا عقیل کوں پک ہے

جو تیز ہونا مال لڑداراھندے ڈیو امٹی دا۔ چڈن سنویں سچ اندھارا تھی ونجے تاں وت کئی

قصہ گھٹن دی لوڑ پئے ویندی ہے۔ تاں جو بک بے کون اتی تیں سجاگ رکھا ونجے حتی تیں
اکھ جاگ سگدی ہے۔ قصے دی وساخ تاں ونج سجدی ہے جڈن پو اج کئی مچ بلدا پیا
ہووے۔

سنویں سنج ناں ڈیوا بلیا

اوہی را تیں ڈر الوین

بلدا ہو یا مچ بک پاسوں سو جھلے داہو کا ڈیندے تے رے ہوئے منظر کون اکھیں
دی جھگی وچ دلا گھن آندے تے ڈو جے پاسوں پوہ دی ککر رات اج کمبہ دے ہوئے پنڈے
کون نکور ڈے کے ولد اچھک کر ڈیندے۔ امیر عقیل دی شاعری دمان دے اندھارے
تے پوہ ماہر دی ٹھڈا کون ”مچ“ دا سو جھلا تے سیک گھدی کھڑی ہے۔

ٹھڈڑی پوہ دا سوال چا کیتم

بلدی بھاء دا جواب ڈیہا ہاں

امیر عقیل سرانیکی وسوں دے انہاں سو جھوان شاعراں وچوں ہے جنہاں اپنی
دھرتی دے کھھپ ورنج تے اندھارے کون اپنے گھر دے کچے کوٹھے کن گھن کے شہر دیاں
سڑکاں اتے ڈٹھا ہے۔

اساں رات دی من تے پنچے

اکھیں دے دریا اج ٹھل کے

اوجاند ہے جو سو سال پہلے دیر اسماعیل خان ڈیر اجات اج ساہ گھنڈا اتنی تے
”پچلاں واسہرا“ سڈویندا اتنی۔ اج پہاڑاں دے چک اج سو ورھیں وہا کے جہڑا دیرا
اسماعیل خان مچ گیا ہے اوں دیرے اج ساول عمل توں رس گئی ہے دریا پلایت تھی گئے دھوں
تے دھوڑ دے سو اتنی کئی ودھک نہیں تھئی۔

سے ورھیاں دی تس کن ساڈے باغ بغوچے سکے
 اوں کوں پتہ ہے جوڈو من دی بوری کنڈھ تے ڈھون آ لے دمانی مزدور دے گھراج کل
 وی بک ڈیو ابلدا ہئی تے لپ جوگا ان ہئی۔ آج ڈاہ بالاں دی ڈیہاڑی رلا کے اوندے گھر
 آج سو جلا او ہو بک ڈیوے دا ہے تے ان او ہو لپ جوگا۔

مین پنڈے دی ملی
 گھر کنڈنیں ماں رات تھئی

مٹی دا ڈیو ابر عقیل دے اندر بلدا ہے۔ اوندے گھراج بلدا ہے۔ اوندے گھر
 دے مال کوٹلی آ لے غستان دی ہر قبر تے بلدا ہے۔ او غستان جتھاں ابر عقیل نگر دے
 بھورے بھورے روزانہ دیگر کوں مکر بوہڑ تے پیل پٹھہ لالیاں کاواں تے کبوتر اں اکوں
 ونج گھنید ا ہے۔ نماشاں کوں اپنے آ لھناں دو ملدے ہوئے کچھواں دی دعا دے
 صدقے ابر اکوں او منظر ڈھے من جیندے سال اوندیاں نظماں دی اُسا تھئی ہے۔

ٹھڈیاں تھیاں جھل آئے دس
 شام کوں پکھنوں ول آئے دس

کوٹلی دیاں قبر اں آج سٹے ہوئے لوکاں دیاں جاگدیاں روحاں کوں ثواب
 پچاؤن ڈوں ابر اکوں او سو جلا ڈا تے تھیا ہے جیس سرائیکی مٹی دا ڈیو ابال کراہیں اوندی غزل
 دے جالے آج رکھ ڈتا ہے۔

جیویں جیویں ڈہنھہ کوں بچھ بھیندا راھندا ہے
 اونویں رات کوں پڑھدا راھندے ڈیو مٹی دا

سعید اختر سیال
 دیرہ اسماعیل خان

میلا

شاعر جہڑے خاب ڈیہدئے، انہاں خاباں کوں جیندے جاگدے لفظاں مال
 شعراں دے دھاگے اچ پوندئے۔ تاں ونج اوند اسار پورا اوندی ”معنوی اولاد“ بن کے
 اکوں آن کھڑوندئے۔ کچھے بک پیو، وانگوں سک جاگدی ہے جو اپنی اولاد کوں سہرے پیندا
 ڈیکھے۔ تے اے اولاد منڈاں سہرے پیندی ہے جڈاں شعراں دے سارے پتے جو ان تھی
 کھڑون۔ اوں ویلے شاعر دا الویا توکھارے چڑھدئے۔ تاں وت بک میلا لگدئے۔
 میں اپنی سنگت وچوں غلام عباس سیال، فاروق عباس میانہ، ارشد عباس شیخ، امتیاز
 حسن بلوچ، تے ملک علی آصف دا ڈیون ہار ہاں جنہاں میڈے شعری سہیل کوں مل
 ڈئے۔ تے میڈے شعری ”مچ“ کوں مسمن کولوں بچایا مئے۔ سعید اختر سیال، طاہر شیرازی،
 شہاب صفدر، عجب خان، خورشید ربانی، تے کاشف رحمن کاشف داوی میڈے اُتے تھوریاں
 ہے جنہاں میڈے جیون دے پورھے کوں سجایا کیتھے۔

میڈے ایس مچ کوں میڈے سنگتیاں تیج چا بنایا ہے۔ مولا دی ڈات ہوونے۔

امرار عقیل

دیر ۱۱ ستمبر ۱۹۸۱ء

سرایکی دے وا دھوا کھر

ب : بال بانھس

ج : جلم جنگھ

ڈ : ڈانور ڈڈ

گ : گان گانھر

ن : پانی پھین

پوہ تے دُھپ دی چادر پووے
 سرت سُنجان وَسیبی ہووے
 نیلی نیلی اَجْرک وِچوں
 بھلاں والی ٹھاڈل چووے
 بھاگاں والی بھگتی کیں ڈینھ
 اَکھیں اَگوں آن کھڑووے
 دِلیں دے وِچ دَرشن کھلے
 اَکھیں دے وِچ تاگھ نہ رووے
 رات سجاوے سہندھ اِچ تارے
 ڈینھ کوں کنڈتے سورج ڈھووے
 رَل مل سینگھیاں جُھمیریں پاوِن
 میل دا موسم باٹن لووے

کیندی یاد ایچ بلدا رہندے ڈیوا مٹی دا
 تیز ہوا نال گودا رہندے ڈیوا مٹی دا
 کندھی پٹھہ مچھاویں روندن بھہ لاسون دے بعد
 کندھی اُتے ہندا رہندے ڈیوا مٹی دا
 چویا چویا گھلدی رہندی رات سویلے تیں
 رات دے نال پگھردا رہندے ڈیوا مٹی دا
 جیویں جیویں ڈہنھ گوں بھہ سمجھیندا رہندا ہے
 اُونویں رات کوں پڑھدا رہندے ڈیوا مٹی دا
 کالی رات ایچ ساڈے لہو نال لگے کوٹھے وچ
 ہولے ہولے دکھدا رہندے ڈیوا مٹی دا
 چیتے دے وچ رات کوں بے تیں وچدا رہندے ڈھول
 اکھیں دے وچ نچدا رہندے ڈیوا مٹی دا

خاب اکھیاں دے وِج سچیندا ہاں
 نویں نقشے وِدا لکیندا ہاں
 سیڈے آون دی تاگھ اِج ہر دم
 کاں دے گرگن تے دل ولیندا ہاں
 خون کیندا ہے ریت دے اُتے
 گالھ پانی کنوں کُریندا ہاں
 روہی راوے دمان تھل گوں میں
 ہاکڑے دی مُکان ڈیندا ہاں
 بیڑی آپی عقیل ٹھل پئی ہے
 جھوک، پتن دَو وِت لڈیندا ہاں

اوڑک عمراں ڈھل ویندی ہے
 رُوح گھر اپنے وُل ویندی ہے
 جہڑی حیاتی گل ویندی ہے
 کیس کوں اُوبا پھل ویندی ہے
 کالی ہاتھ دمان توں مُردی
 دریا پاروں تھل ویندی ہے
 نہیں ویندی، پر لگدے غربت
 اُج ویندی ہے کل ویندی ہے
 خواہش چھتی نیس ہے جیندی
 مَن توں اُچی چھل ویندی ہے
 برہوں بالے جیکر بالن
 خاب دی جھگی بل ویندی ہے
 رات کوں مونجھ عقیل اَساڈی
 چن تاریں نال رل ویندی ہے

اَج پیریں جھانجھر پاؤن ڈے
”میکوں نچ کے یار مناون ڈے“
توڑیں لنگھے عمراں کنڈیاں تے
سیکوں پریت دی ریت نہاون ڈے
سَن سَح چڑھے من سُولی تے
سیکوں نینھ دیاں لذتاں چاون ڈے
اَج ساوَنی رَج کے دھاوَنی کر
دامان دی تریہہ مٹاون ڈے
میڈا لیکھ ہے سیک جیاتی دا
دل میکوں توڑ چڑھاون ڈے

مَوَل انکاری بن کے حیواں
 توڑیں ناں دا کافر تھیواں
 رت دا سُوہا تن تے پا کے
 اَنت صلہیاں چڑھ پرنیواں
 نکلے وِس وِسبوں توڑیں
 ڈوہ اِج زہر پیالا پیواں
 ظالم ظلم دے ہو کے ڈیوے
 میں ول آپنا منہ کیوں سیواں
 پنج تن پاک دی پنجواں وِج
 پنجویں کول نہ مناں چھیواں
 اُچیاں دا سر اُچا راہندے
 کیس لکھے نہیں تھیندا زیواں
 سچی سِک عقیل دی ایہا
 دیس دا ڈھول پنک سڈویواں

ڈینھ گزرے واپس ولدے نہیں
توڑیں ڈینھ تے رات بدلے نہیں
جیکوں آپنیاں رُتاں ناں پکرن
اُو سچ کڈاہیں پھلدے نہیں
ہاں ہسدے دسن ساہ سکدے دسن
اُکرس اچ پترے بلدے نہیں
سُغرانہ نہ ہووے ، موسم وی
بک ڈوجھے دے نال رلدے نہیں
سجھ نال جو ڈیوے بل پوون
اُو بلدے ہوئے وی بلدے نہیں

ٹوبھیاں وچوں پانی پیتا
مٹی ساڈے گھر دی گیتا
آپنے تن دی نگری ہر کے
آساں من دا جنگل جیتا
ہنجوں سٹ کے ڈھپ اچ سکے
ساون ماہ دا سون کیتا
گھرے اُتے کوھے سوھنی
بھاء دے وچوں لنگے سیتا
توڑیں شام کوں ڈیوا بالا
من اچ سبھ دا سو جھل نیتا

زندگی کیا ڈات تھئی
بمدیں جنگلاں وات تھئی
مین پنڈے دی بئی
گھر کڈہیں ناں رات تھئی
دل دے اندھے شہر وچ
رات کول پر بھات تھئی
اکھیں دے بئھ ٹرٹ گئے
دل کتھیں برسات تھئی
چھاواں ممکن تے عقیل
موجھی کائیات تھئی

بالھیاں تیڈے دُوارے سائیں
 من تارے کوں تارے سائیں
 کیں کارے ہُن وَلناں ناہیں
 ولدا تحت ہزارے سائیں
 عشق دمام بولے جنیں دم
 چیتا سُرَت وِسارے سائیں
 وِسدی رُت دے سنگتی سارے
 پَت جھڑ کون گزارے سائیں
 مارے من دی وِس کوں ہر کئی
 رب دے جی ناں مارے سائیں
 جھوی چَس آپنے چو بارے
 او ناں بلخ بخارے سائیں

تہاں اپنے لائن رول ڈتے
 اساں شہر دے بُوھے کھول ڈتے
 جیندی منزل اکھیوں اوڈھر ہی
 اوندے رستے اساں گول ڈتے
 ہاسے واقف دھپ دے سیک کنوں
 سیکوں چھاں دے جھانولے جھول ڈتے
 تہاں ہک درشن دی چھک پاروں
 بہوں بھول بھنے بہوں بھول ڈتے
 اوں لارا ڈے کے ساولیں دا
 ساڈے ہتھاں وچ کشکول ڈتے
 آساں منظر تریہاں گریہاں دے
 اکھیاں دے نیل ایچ گھول ڈتے

ٹھڈیاں تتیاں جھل آئے دن
شام کوں پکھی ول آئے دن
کل آون دا وعدہ بہی ، بھل
کل اُتے کئی کل آئے دن
ساڈے توڑیں پھینگ نہ پئی
پانی تاں جل تھل آئے دن
چند نہیں ہاری میڈے گھرتیں
راہویں کئی جنگل آئے دن

ویٹھے ساڈے ناں وا سکھ ہے
چار چدھاروں ڈکھ ہی ڈکھ ہے
ٹندک کانو کان چا کیتا
سب وا اپنا اپنا مکھ ہے
ہاڑ ہنالے بوٹے جالے
پالے کالے ساڑا رُکھ ہے
لگوی پگوی جُھگوی اگوں
ناں کئی بوہا ناں کئی ٹکھ ہے
مونجھ عقیل ہے مَنّت اپنی
پہر دے نانویں ایہو سکھ ہے

بک پہر وا مسافر
بک پہر وا کھاناں
بک ویلے پھل وا نسران
بے ویلے پھل گھاناں
پیڑی تے پار ٹھلایا
اروار وا مہاناں
فریادِ غم وا گاؤن
ہے یادِ گل وا گھاناں
تانگھاں عقیل مینہ دے
چاوے زمین داناں

نیلے پنڈے پہلیاں اکھیاں
 خوشحالی دیاں راہواں تکیاں
 ذیل ہوا دی جے کر گھلے
 کانے گندراں پاؤن گکیاں
 مدت کولوں ٹوبھے سک گئے
 ریتاں وی نہیں تھیاں گکیاں
 ہن وی اپنی دھن اچ جڈیاں
 کھر کا کھر کن ہوڑن چکیاں
 چڑیاں دی کئی جھار نہیں لتھی
 کزکاں توڑیں کھر پین پکیاں

جہڑی جھاء تے لکدین بھائیں
 سڑدیاں دسَن ول اُوہے جھائیں
 جیندا ناں چھہ آپے چاوے
 اُوہو بیلے اُوہو سائیں
 جے کر دریا دے وِچ وڑناں
 چھلاں کن ول ڈرناں ناہیں
 ڈنھتاں اونیں تیڈے ناں ہے
 بھن چا اِنج دی رات اتھائیں
 سئیں دی بھال عقیل جے ہووے
 وسدے راھون جھگیاں جھائیں

ساڈے چار چھیروں بھاء
گدے ہن مک وین ساہ
لوکاں دے ہن طعنے ٹوکاں
اوندے وی مہنے ہر جھاء
ہک زوار تے جئے ہاسے
کیتے بے زوار نساہ
ہک بلانگ اچ تھیون پار
ڈکھے پینڈے اوکھے راہ
ساون دا مینہ سوھنا ہے بھل
کوچھا بوڈا کوچھی ڈھا

غم دا سہرا پاوے جنڈری
ڈکھ ہر ڈنھہ پرناوے جنڈری
عشق دی خاطر سولی چڑھ کے
پیار پریت بچاوے جنڈری
جگ دے اگوں بکھ دی جنج ایج
نچے آپ نچاوے جنڈری

پنڈے اُتے چھمب پورھے دے
 چھمکاں ہاب سجاوے جنڈری
 آپے آپ کوں گولن کیتے
 کئی کئی روپ وناوے جنڈری
 روز ڈہاڑے ایہو لیکھا
 اوے جنڈری جاوے جنڈری
 سچ دا تیشہ ہتھیں چا کے
 کوڑی کندھ ڈھہاوے جنڈری
 تھیون لیکھ عقیل سولڑے
 سیں دی سچ سجاوے جنڈری

بڈدی خوشیاں دے خاب ڈیدھا ہاں
 روز کردے غلاب ڈیدھا ہاں
 رلے جیون دی سک تاں ہا لیکن
 رولیاں دے عذاب ڈیدھا ہاں
 ہار پا کے گناہیں دا گل وچ
 دنھاں کیتے ثواب ڈیدھا ہاں
 ٹھڈڑی پوہ دا سوال چا کیتم
 بلدی بھاء دا جواب ڈیدھا ہاں
 ڈین چلھے دی سین بن بیٹھی
 تیں سوا بے حساب ڈیدھا ہاں
 کیندے چم تے جھریٹ جو پوہ
 اپنے پنڈے دے گھاب ڈیدھا ہاں

اَساں چپ ، پتھر الوین
 گھنٹھیاں کندھیاں ڈر الوین
 سنوین سنج ناں ڈیوا بلیا
 ادھی راتیں ڈر الوین
 ٹھڈی مٹھی واگھل پئی تاں
 کانے کاہیں سر الوین
 جنیں ڈینھ میل ولس وا تھیسے
 جنگل نیلے جھر الوین
 ہک واری جو کن من تھی گئی
 روہی ، راوا ، تھر الوین
 کل دے بچھ ابھرن دی دیر ہے
 سنج وتی دے گھر الوین

سے وریاں دی تس گن ساڈے باغ بگوچے سکے
 ساڈے نانویں بدلی لاهوے ترہہ اساڈی کے
 ڈھکے آن دمان تے ساون مہ دی کالی بدلی
 تس پر نیچے کنیاں نالے ترہہ ول کجج توں لکے
 کیس موسم تاں خان خیرے اپنے انت تے بکن
 کیس موسم تاں لئی ہاراں تیں بھاجڑ داس ڈھکے
 گھر گھر کنکاں دے سٹیاں دے چھنکاں ہر کئی سنے
 بال بلوڑے راند رساؤن، منہ تے کھل ناں رُکے
 بھاگاں والے اپنے دیس اچ اپنے بھاگ سہاؤن
 جہڑی شاخ بھرتی پھل نال اپنے تل دو جھکے

چین دا چائن رات خراوے
ڈینھ کون آڈت مکھ ڈکھلاوے
وسری یاد دا ڈیوا بن کے
ہجر اندھاریں بلدا راھوے
اک دا کھیر نہ مٹھدا تھیوے
جتنا وی کئی مٹھا پاوے
یار عقیل اگوہیں رت ایچ
پھاں وانگ نہ سچھ کھلاوے

شہر اچ ڈھوڑتے دھوئیں تھی گئے
سب چہرے اُن سُونہیں تھی گئے
کلر کھادی وسوں دے وِج
ڈاھڈے ناگ وٹھوہیں تھی گئے
چنگے کُنج کے آپ کوں نُر گئے
نگ وکان اگوہیں تھی گئے
من دا منکا گولن کیتے
جوگی جنگل مُونہیں تھی گئے
کوڑ عقیل وتا کے اوڑک
اساں سچ دے سُونہیں تھی گئے

رُت او یڑی اے جنیں آئی ہے
ویڑھے وتی چپ لگ گئی ہے
روگ دی مرلی جوگ جگئی ہے
اکھیاں وچوں نیں وڑھ پئی ہے
پورا چن ڈیکھن دی ساڈی
پر پل آس ادھوری رہئی ہے
ول نہ ڈنھ کوئی کھارے چڑھیا
ناہ ول رات سہاگن تھئی ہے
او کئی گال ڈسیندا بیئی ہے
اندروں درد کہانی بیئی ہے

بک پاسوں پنڈھ پیروں تیلکے
 بیا سر توں چادر گھیلکے
 آپنی سدھ ناں وِسروں شمالا
 ملدے رہنوں بک بے کوں کھل کے
 رُ پے پھلگن چیتز دو اسان
 پوہ ماہموں دی ٹھڈ نال مل کے
 اڈن دی سِک پھپھوڑے من وِچ
 پکھنوں دا کئی پکا چلکے
 کانے کاہیں کوں گل لایا
 ہتھ زخما کے پنڈے چھل کے
 اسان رات دی من تے پنے
 اکھیں دے دریا اِنج ٹھل کے

ہک واری سوھنا بھل کے آ
 ول میڈے نانویں ہل کے آ
 گل جانڈے شہر، کہانی ہن
 ہر ہک دے سامنے کھل کے آ
 اج وتی دل دی چپ چپ ہے
 آج وا پورب دی گل کے آ
 میں منجھیں چھیڑیاں رانجھے وانگ
 توں ہیر سیالن ہل کے آ
 بہوں پنڈھ عقیل دا اوکھا ہے
 توں سچناں کول مل جل کے آ

یاد پئے دی وسیلہ خاب دا
 ماہی مٹھے نال ساڈگا خاب دا
 سو جھلے کو ہلکیو نے ڈینھ کنوں
 رات ڈیوا بال ڈتا خاب دا
 جیندے چیتے وچ بھراں ہے سوچ دی
 اوکوں ڈمب نہیں سکدا جیلہ خاب دا
 موساں دا ون کماناں تھی گیا
 برہوں ایویں لکئے نقشہ خاب دا
 ونکوون دے دمن پچھاویں ایندے وچ
 دل دی گھنڈاچ مڑھیا شیشہ خاب دا
 آٹھے دے کیتے ہر کچھو عقیل
 پڈن گھن آندے تیا تیا خاب دا

وس جے توڑیں چلنا ہے
 سیں دی جول ایج رلنا ہے
 ڈیوا مٹھڑے مرشد وا
 دل درگاہیں بلنا ہے
 اپنا آپ تاں وس ایج ہے
 اپنے آپ کوں جھلنا ہے
 درد نبھائے پھٹ ویسن
 سکھ پتتاں تے ولنا ہے
 ست نسلاں دی بوہڑ کوں
 اوڑک ہک ڈنھر ڈھلنا ہے
 ہتھ وا ڈتا کم آندے
 اپنا پورھا چلنا ہے

راتیں چن دا تھال ٹرا ہے
بک بک تارا نال ٹرا ہے
تکھے تکھے سال ٹرا ہے
ہولے ہولے بال ٹرا ہے
کیندے نانویں چن دا ڈیوا
بک مسافر بال ٹرا ہے
اوندی گالھ اشلوک بنی ہے
جیندے نال خیال ٹرا ہے

سئیں دی سالھ وساون کیتے
 چھوڑ اپنی درسال خُرا ہے
 جہڑا نال خُرا ہے سجھ دے
 سجھ وی اوندے نال خُرا ہے
 چپ چاپتے، جگر دے ویٹھے
 سنویں سنج وصال خُرا ہے
 آپے ناں دا سارا ترکہ
 وٹڈ کے بک بچال خُرا ہے
 اکلاپے دی اوکھی رہ تے
 کیا کئی کیندے نال خُرا ہے؟
 دل درگاہیں مُرشد اگوں
 دھڑکن نال دھمال خُرا ہے

دل تے دنیا دان کتوسے
 سسیں تیکوں زمان کتوسے
 جان کے سب ہریوسے پڑ ایچ
 عشق دا جگ حیران کتوسے
 ویچ ونا کے مڈی موڑی
 جیون کوں آسان کتوسے
 اسان پیار کوں دلڑوں کڈھ کے
 آپنا بہوں نقصان کتوسے
 سٹ کے جیندے جگ دیاں سنگتاں
 ککھے بہہ ارمان کتوسے
 یار عقیل دی سادگی اتوں
 تن من دھن قربان کتوسے

ساکوں آپنے وانگوں کیتی چا
 اسمان دو جیویں نیتی چا
 کڈھیونی کوڑی زہر دلوں
 من مٹھرا بول کے جیتی چا
 رکھ بوواں پیار دا زخماں تے
 کیں سمڈے گھاب کوں سیتی چا
 کئی باگھر گھت واویلا کر
 کیوں چپ دا روزہ نیتی چا
 دریا دا مان عقیل رکھونی
 صحرا دی ترسھ کوں میتی چا

من اچ مچ واسکرا سانجھ کے
سنت کرن پرواز
مچ دے دھوئیں نال قلندر
بن ویدن شہباز
بلدے مچ دی وکھری دنیا
وکھرے ناز نیاز
بلدا مچ ڈسیندا راہسی
کئی رماں کئی راز

لوڑھی

ساڈاوی کئی دریا ہوندا
ٹھلے پار ہانے
گدے درڈکانے

خندک

چلھے وچ پوانتیاں اُتے
لکھ پانی پے سٹوں
ہک ادھ کوالا ڈکھدرا ہندے

Blast

یکھ جنیں کٹ ہے
جنڈی مُنفتیں کسکدی پئی ہے
خلقت ساری ڈسکدی پئی ہے
یکھ جنیں کٹ ہے
پنڈے رت اچ پئے پئے دهن
جیون کولوں رے پئے ہن
یکھ جنیں کٹ ہے

نک تے نین سلامت کوننی
ایں توں ودھ قیامت کوننی
یکھ جنیں کٹ ہے
لوک الاون کان نساہ دن
جیویں سب دے چھیکوی ساہ ہن
یکھ جنیں کٹ ہے
پنڈے دی ہر تار جدا ہے
لوکاں تے حریان خدا ہے

راہ بھلیندا راہویں

اساں تیکوں بھلنا نہیں
توں اسا کوں بھلیں نہیں
ساڈا پندھ ہے لمیں دو
کیں اڈیل ایچ رلیں نہیں
اساں ہک ڈینھ تھل آونے
تیڈے پاسے ول آونے

کُریہہ

ساڈے دریا
ساڈے بُو ہے اگوں لنگھ کے
اوپرے پاسے واھندے پے ہن

کنیادان

ہیرنمائی ماء کوں آکھے
آمڑی زہر پلا
کھیڑیاں سنگ ناں لا

اسیڑہ

پار دی سک اِج

یار دی چک اِج

پنہ گھنیر اِج

گھمن گھیر اِج

ٹھیلی یاری

کیں من تاری

آس

سبھے ڈکھ صلہیاں چڑھسن
بخت کتھاپیں ویرھے وڑسن
تسری بُسری روہی، تھل تے
جیں ڈینھ مینہ خوشیاں دا تھیسے
ہر پک تہا پانی پیسی
آساں والے پل بدھیسن
سینکلیاں دے ول سانگے تھیسن

سج

حق ہو حق واعرہ لاون
حق منواون سج
مُن ہے مٹ مزاروے بھرن
مُن ہے بالن مچ
ٹھپ کتاباں، فتنے، فرقے
ملاں کولوں سج
بھرے پڑاج مرشداگوں
سج اوئے عشقا سچ

مُونجھ

جھیڑیاں نال جہان اِج اپنے
عمران دا پندھ کرنا پوسی
جیکر وسوں چھوڑ کے فُرنے
جنگل دو منہ کرنا پوسی
تار نہجوواں دا دریا ہووے
اکھ کوں وت وی ترنا پوسی
جیون سارا مچ اِج بل کے
پوہ اِج آخر ٹھرنا پوسی
مرنا پوسی

رحمن ڈھیری

کیندی راہ بھلیندا کئی نہیں
مٹھڑے بول الیندا کئی نہیں
منظر خاب خیالی ڈسڊن
وسدے ویرھے خالی ڈسڊن
کھر کھا دیاں کندھاں پچھوں
کیندے نین سوا لی ڈسڊن

چپ ای چپ ہے

ناں کئی پھل ہن ناناں کئی بیل ہے
ناں کئی سنگت ناناں کئی میل ہے
جیندے جگ دی راگنی چپ ہے
یکہر جنیں دُھپ ہے
ہن کونجاں دیاں جھاراں کونئی
ٹوبھے تار متاراں کونئی
دُھولک، جھمر، تاڑی چپ ہے
یکہر جنیں دُھپ ہے

جوگی آپنیاں جھلیاں لڈ گئے
 بتتاں والے بوٹے تھڈ گئے
 وستی چپ ہے واڑی چپ ہے
 یکھر جنیں ڈھپ ہے
 جیون دے کئی اوکھے راہ ہن
 پکھی آلیاں وچ رساہ ہن
 وا پورب دی کھڑی چپ ہے
 یکھر جنیں ڈھپ ہے
 جال کریٹا جنڈی چپ ہے
 نازک نازک جٹی چپ ہے
 خولجہ سیں دی روہی چپ ہے
 یکھر جنیں ڈھپ ہے

انا الحق

سک درشن دی تانگھ بناوے
دشمن ، جگ برماوے
من سائیں دی جگنی گاوے
تن سولی تے آوے
سئیں تک جہڑا پہنچ ڈکھاوے
شہ منصور سڈاوے

ہکا اوندی ذات

پیراں پٹھہ سمندر
سرتے نیلی جھات
سو جھل کئی کئی ڈینھ
بہوں تاں کالی رات
پیریں جھڑے پنڈھ
اکھیں وچ پر بھات
بن کے مست فقیر
ومرے اپنی ذات
ڈسے چار چدھار
ہکا اوندی ذات

چاپ

مادھو من دی رات سجاگی
مادھو نال ہے ڈنہہ بھلاپ
جیویں بھجھ دی پہلی جھات
ہولے ہولے چپ نگری ٹوں
سُن پیراں دی چاپ
من درگاہیں تھیندے ہن ول
آس بجن دے چاپ

۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

جیون ساریاں پچیاں ناویں
گورڈ دے ہتھوں پچیاں ناویں
آپنے جُجِ اِجِ پچیاں ناویں
جھمر متوں نچیاں ناویں
بے ناویں جنیں ناواں ناویں
لالیاں ناویں ، کاواں ناویں

آپنیاں اوپریاں جاہواں ناویں
مکدیاں ہویاں ساہواں ناویں
وسیاں وِچ بے وسیاں ناویں
تھل اِچ رُلدیاں سسیاں ناویں
توڑیں تریہہ ہے توڑیں بکھ ہے
بھانویں ڈکھ ہے بھانویں سکھ ہے
ناویں تھیوں کیں بھلے ناویں
وسوں دے وِچ رُلے ناویں

دلیلاں وات

ساڈا ”ماضی“ انڈھی ڈل اِچ ہے
جیویں بھوں کنک وا کھل اِچ ہے
ناں ہل اِچ ہے ناناں جھل اِچ ہے
ناں تیل اِچ ہے ناناں ولہہ اِچ ہے
ایویں ”اِج“ ساڈا دلدا اِچ ہے
ناں پندھ پیراں کول مل سگدے
ناں کھڑے منہ کوئی رو سگدے
ناں کھڑے بہہ کوئی کھل سگدے

کیس وقت اولڑے دی رُت اے
ایں جگ دے جاگدے کھوہ اُتے
کیس اندھے ڈاند دی کار اسال
گل گاڑھی پا کے بٹ گئے ہیں
اسال لٹ گئے ہیں اسال لٹ گئے ہیں

هک سوال

دس طاہر شاہ تیں ڈٹھا ہے
پُھل کھڑ دے کھڑ دے کرویندن
انہاں ساویاں پیلیاں لڑیاں تے
ہک ڈینھ کنڈے وی سک ویندن
کیوں سکے کنڈے کروے نہیں؟
ڈینھ پھیر دے نہیں

(طاہر شیرازی لویں)

اُج بلوٹ

ڈیکھن آلی اکھ الگ
 سمجھن آلا چیتا انج
 کیندے اکھیوں نسرے کل
 کیندے اکھیوں وڑھے ہنخ
 شہ عیسیٰ دے کشف سوانگ
 شہ عیسیٰ دے پیریں ناگ
 کیول رام تے اجمل پیر
 بھورسلطان تے ناگ فقیر
 چن تے تاریاں وانگ مثال
 سب تے اللہ سیں دی بھال
 ڈوہیں ہکے تل دے گھوٹ
 اُج بلوٹ تے کافر کوٹ

(سید اختر سیال مالویں)

رُتانا لیکھے

چو گردوں
چو گوٹھوں راتیں
اکھیں تا نگہ اچ ڈیوے بالے
کئی ورھیاں توں
دل دی کونج نکلیچھے وات ہے
ساہ دی بکھ اچ
جنڈری جیون کان زساہ ہے

عمران دے سیراب پتہن دی
ہک ہک کندھلی بھر دی پئی ہے
کیس ٹھیڑی کن
آس نراس دی
ڈونیناں ول جھال بنیدن
رُتاں سنویں
منظر آ پنے نال بنیدن

(مظہر تائش مالویں)

موسم پیلے رنگاں دا

جیویں جنگلیں دے وچ ڈینھ راتیں
 کئی جوگی بین وچیندے ہن
 ہر رنگ دے ناگ نچیندے ہن
 ہک موسم پیلے رنگاں دا
 پیا پتراں کول جہینز کیندا ہے
 تن پیلا ویس وٹیندا ہے
 الویندا ہے
 جے کھل پووے تاں جھوڈاں نال
 مخمور اکھیاں وی کھل پوندن
 جیویں وچھڑیاں کونجاں مل پوندن

(مخمور قلندری مانویں)

کِر گئے ہیں

کیس اپنے سیکھ اچ ڈکھ ہتھوں
اساں جیت کے سب کجھ ہر گئے ہیں
تھل بر دی رُکھڑی ریت آنگوں
مٹھ اپنی وچوں کر گئے ہیں

چیترا

نت زسری نیل رنیل آنگوں
ول کھاندی پتلی چیل آنگوں
سفراند اچ سوھنے میل آنگوں
ایویں سرتے رکھی ویل آنگوں
بک رت ہے
جہڑی ویری نہیں

چھڑواگ

توڑیں آس ترمدی ونجے
دل ہتھیں آویندا ہے
سک نہیں ہتھیں آندی
جیویں اپنے چھتے اٹھ کوں
جت چاہو ہڑی چاہڑن
جھٹ کیتے
ہبلا سے دے
اساں منہ تے بوہڑی چاڑھوں

سُتے لیکھ

کنیں پیاں والیاں
 کٹھے تھیاں لالیاں
 جیون سینگرہ سہالیاں
 رب مصیبتاں نالیاں
 وجن گھرے تھالیاں
 نچن ساہ اُبالہماں
 چٹیاں، رتیاں، کالیاں
 سوہنے بھاگاں والیاں
 خوشیاں آن سنبھالیاں
 جُو جُو نیڑے باندھیاں
 سکھیاں پیو ماء والیاں
 تھیاں کنوں والیاں

کانواں آن سنبھالیاں
رکن گئے گھڑے تھالیاں
تھکیاں ساہ ابلیھاں
رٹوں تھیاں کالیاں
کیں ناں ریتاں پالیاں
سم گئے لیکھ اساڈڑے
تیں ناں اکھیاں بھالیاں

سرائلی

ڈیوے پٹھ اندھیر
تکھے تکھے ٹرن توں پہلے
پیراں پٹھ وی ڈکھ

تڑی ریت لتاڑ
کچھ بھنبھور دو لنگھ
ساون 'ہاڑ کہ جیٹھ

پانی دے پے مل
بیڑی دھپ اج ٹھیل
ریت ہے بھانویں بیٹ

سرائلی

رستے آپ بنا
جتی توڑیں پھر سگدا ہیں
پیریں پندھ پوا

ساوا چولا پا
جھمر مار کے سارے جگ کوں
آپنے نال نچا

تانگھاں آپ مُکا
پار اُروار دی بیڑی ٹھیل کے
ککھڑے یار ملا

وعدے توڑ نبھا
آپنے لفظاں کوں کجھ مل ڈے
گالھ کوں گالھ بنا

تریہہ کوں آن مٹا
سج بر کوں دریاواں دی کئی
خیر دی خبر سنا

سرائلی

آساں والے پل
لانگھے لنگھ کے پار وی ڈیکھ
سوہنے بجرے پھل

ککھاں لڈی جند
ڈھولا آپنے درواں دی کیوں
ڈیندا نہیں ہن وند

کونجاں والی جھار
شستاں لا کے ظالماں کیتے
ظلم دے نال شکار

اکھیاں نیر و نیر
من دا رانجھا گولن کیتے
رُلی جنگلیں ہیر

رماں ریتاں تروڑ
آون آلے ویلے دی توں
آپے واگ سنبھال

قٲعے

دل دریاویں ٹھلدا ونج
روح منجھی ہے ملدا ونج
ویندا پیئیں تاں ویندی واری
ڈکھ کے سوھنا کھلدا ونج

ساول پار دی ڈکھ گھدی ہے
لذت پیار دی ڈکھ گھدی ہے
گھپ اندھاریں ساڈیاں اکھیں
صورت یار دی ڈکھ گھدی ہے

گال کوئی بے کار نہ کر
 بے معنی تکرار نہ کر
 جیون نام محبت دا ہے
 پیار کنوں انکار نہ کر

پکھوں ٹہنی تے کراوے
 گزرا ویلا ہتھ ناں آوے
 جیکوں آپ ناں ٹرن آوے
 سنگت کیویں توڑ پچاوے

گوڑ پال سہالے تھیون
 گئی گئی دین نوالے تھیون
 اوندے درد کشالے تھیون
 جیندے پیر نہ چھالے تھیون

ساڈے تھوڈ زمانے سکے
 کئی ورھیاں دی تس ہن مگے
 تریڑ نہ پھلاں کولوں چکے
 سوھنی بکل اچ پی لکے

باہو دی کئی گالھ سناواں
 فیض ہن سائیاں کولوں پاواں
 جیندے نال میں ڈڑی لاواں
 ہر پل چاواں اوندا ناواں

ہک بے وس

تھل ہے
تس ہے
سُنج بردے وِچ
بہوں اُکرس ہے
بلدے نیے
جیون خس ہے
ڈاڈھیاں فوجاں
ہک بے وس ہے

اساں بیعت کن انکاری

بن سائیاں دے
بن پلانے اٹھاں اُتے
پتھر، وٹے
جنگل واسا
خیمیاں بھائیں
سر سانگاں تے
پندھ نماشاں پیراں دے وِچ
کالی رات دا کالا چولا
ڈینھر دا اولہ
اوڑک تسیاں کیتے پانی
ہاڑ دا جھولا

وچھوڑا

کیس غربت اِچ جھٹکیندیاں دا
ایویں تس اِچ مویاں جیندیاں دا
جھ اُبھرن کولوں لاهندیاں تیں
ہک پور پن توں نکھڑا پے

جنگل واسا

ڈسنو روگی
رنگ دے جوگی
جوگ جگاؤن
بین و جاؤن
روپ وٹا کے
جوگی بن کے
سپاں کول کچھی وچ پاؤن
سپ نچواؤن

یک تارا

چم دے تندوں چچک کے سک دی دُھپ اچ آپ سُکا
تن دی سکی کاٹھی نھن کے شکلوں شکل بنا
تال سجانوں میخان ٹھوک کے تاراں چچک چڑھا
ول سوھنا یک تارہ دل دی شکلیں وانگ بنا
روح دی ویسی کدھن کہتے روگی جوگ سنا

Democracy

پندھ نہیں ملدا اڈ کھوا
بال نمانے
دھیں مانن
بالاں کول کئی چیترو وی پکرے
گالھ کرن دا ڈھب وی آوے
گالھ کرن دی ریت وی سکرے
جہڑے ساڈی واگ سنبھالن
توڑیں عرشوں لاهون
گالھ پک بے دی ساہون

بالین

گلی وچ ہک بال کون ڈھم
 مٹی تے بے چنتا بہہ کے
 لیے مار کے لیکھ لکھیندا
 ناں کئی غرض سماون دی ہنس
 ناں کئی سینے بھانفرت دی
 لاڈ لا چا نجا
 سب داسا نجا
 اُوکوں ڈیکھ کراہیں من وچ
 دل بک واری
 بالک پن دی سک جاگی ہے

وانج

باہر نسرے چیترو ساکھ
اندر ہاڑداسیک
سک دی سک اچ
جھولیاں ساڈیاں
تھیاں چھیکو چھیک
سکھ ناں آون راس اساکوں
ڈسکھ لکھی دا لکھ
سوئی کھادی ٹیک

نکھیڑا

مٹلاں پنڈت کوڑ پال
 بن ناہ سگسن مادھو لال
 جے کر بنسن مادھو لال
 انت سٹیسن سب دھتال
 دھرتی تھیسے تاں خشال
 مادھو ایویں جادو ہوندن
 من وچ ڈیوے بالے متوں
 جیکر مٹلاں سادھو ہوندن
 جیکر ایویں مادھو ہوندن
 سچ دی دھارتے بولنا پوسی
 مادھو لال کوں گولنا پوسی

چھیکڑی پندھ

باہر دو اپنے اندروں ٹھل کے
ہک نال مل کے
بے نال مل کے
پڑاچ ہتھ تے پیر ملا کے
لاڑے ماردریاں پا کے
رل ونگاریں لو کرنے ہن
ول کنڈیریں کوڑ دے ٹونے سو کرنے ہن
توڑ بجن دی ڈوہاچ سا کوں پندھ بھرنے ہن

پورھا

مدوہانی

ساڈے جالے بھے پئے ذہن

لمبیاں عمراں گولن کیتے

لہو دے ڈیوے بال کراہیں

سو جھل کیتے

(آپے بیوہ عبد الرحیم مزدورہ نما لویں)

سوجھل

و پڑھے ساڈے سوجھل تھیوے
بال بلوڑے پڑھ لکھ و نجن
گال سپ وی کرن جان
متھے لیکھ لیاقت مان
چمکن جیوے خالص تھیوے
کھاون میوے

حشر ڈیہاڑ

پہلے میں ہاں
پکھے توں
کئی ڈسیندا نحیں کیں کوں
ساری نگری اجڑی پئی ہے
اکھیں وچ
جیویں لہودی بارش تھئی ہے
چار چدھاروں
اندر باھروں
ہر ہک بندہ اپنی میت
آپنی اپنی کنڈتے ڈھووے
جیویں صور کیں پھوکا ہووے
بہوں وگاڑ ہے
حشر ڈیہاڑ ہے

جیندے رہ گئے

بھاء دے لیکھے غرا کر کے
مٹی والہو پیندے رہ گئے
اساناں دے واسی او ہے
جہاں کولوں
آپے آپ کوں گولن کیتے
پل پل اساں
یاداں دے پھٹ سیندے رہ گئے
آپ مہارے جیندے رہ گئے

چوڈس

نقش سجاگے سوھنے پنڈے
 بہوں کجھ روشن تے کچھ لے
 کیس نکڑی تہذیب دے دے
 کیس پردھان دی جیت دے قے
 منڈھ توں پاند سجانوں تھی کے
 پنڈھ کو پیر دے چم نال سی کے
 کٹھ تھی کے ولداجی کے
 بیٹ دی بکھدی ریت تے بہہ کے
 لخطھن آرام کیتو سے

سٹ کے سبھو گالھیں قصے
چن دی چاندی سانجھ گھد وے
رمز ڈٹھو سے
سئیں دی کالی کملی اتے
چوڈس دا چن پورا جیویں
آپنی مٹی دے اسان تے
آپنے چن کول یا دکتو سے
اساڈا چن ادھورا جیویں

جو کچھ لکھنے

اسماں رُکھڑے بیٹ تے
 پہاں بھارے خُرنّاں سنگھے
 ارکاں بھارے لیٹ کے
 ڈھانڈے ڈھ گئے پشھرتے
 سچے متھے ٹیک کے
 دل دی اکھ نال ڈکھے کے
 نکھے لیکھ سمیٹ کے
 رولے سب ولیٹ کے
 جو کچھ ڈٹھئے
 جو کچھ سانھئے
 او کچھ لکھئے

نوروز

کئی دنگوونکی پھل جیویں
 کھڑے پئے ہن دل دی نگری وِچ
 انہاں سوہنے سوہنے پھلاں دی
 خشبو ہک مکھرتے عاشق ہے
 جیندے اکھیاں دے وِچ چن تارے
 ہک بے نال لگ چھپ کھیڈ دے ہن
 دل گالہہ کریندن ہانیاں دی
 رُت بیراں دی
 رُت پانیاں دی

مورکھ

بے وقت اے جنیں راگ چھڑی ہے
بھاگاں مٹوں بھاگ بھری ہے
پاندھیاں کولوں منزل پہیٹ گئی
مورکھ ہتھیں واگ آ گئی ہے

ویلیے دا ڈکھ

رل مل بہہ کے حال ونڈا ون
کٹھے باہون
سے وریاں دے رونق میلے
چن چن پیلھوں مٹھرے ڈیھلے
پیر فرید دی کافی گا کے
ست اتواریں پھیرے پا کے

نچ نچ زٹھڑا یا رمننا کے
 یکے ڈکھ عقیل بھلا کے
 آپنا سچا طرف ڈکھا کے
 نفرت والی کندھ ڈھہا کے
 جو گیاں دی ایس نگری اندر
 خوشیاں روز و نڈیندے ہا سے
 کن اور مل باہون ٹر گئے
 وسدی وسوں پپ تھی گئی ہے
 چار چدھاروں دھپ تھی گئی ہے

کافی

پیابھوں پکن سکاں وودھن
 آمد یار دے نوبتاں وجن
 گھلن ٹھڈڑی وا دے جھولے
 اسماناں تے بدل گجن
 سیندھ سیندوری درشن تھیوے
 رکن من دے برساتاں لگن
 یار دے سوھنے مکھڑے اتے
 خاص رنیل دے سہرے بجن
 گھپ اندھاریں تھیوے سو جھل
 چندر ہمیشہ متھے لشکن
 پیر توں جتھاں جتھاں رکھیں
 چار چھیروں جھانجھراں چھن کن

ڪوڙ هڪ ڪوڙ

جھڪڙ جھولے دھوڙ ڏسڻ
ڪوڙ دے وڻوں ڪوڙ
جيويں پناں شيشياں اتے
جم ويندي ھے دھوڙ
جيويں ساڏا جيون ڪوڙ ھے
ايويں مرن ڪوڙ

ساڈا انت سوا

جمن ساڈا مٹی کولوں
ماس ڈکھالے وا
پنڈے دی ونڈ تھئی ہڈیاں تے
خون پیالے وا
ساڈے کارن جن دھن اُسرے
ساڈے کان اُٹھا
ساڈا انت سوا ؟

جھمر

پڑا ج و جدے ڈھول دی لے تے
نچن جہڑے لوگ
چھاں ورتیندے کالی دھپ اچ
تن بھلیندے بھوگ
نچدے نچدے بھل ویندے ہن
مد قدیم دے روگ

برہوں

اسماں مست فقیر سنیں دے
 جھوک نہ ساڈی خالی
 سونے وانگوں سکاں ساڈیاں
 پگھلن وچ گھٹالی
 ہولے ہولے دکھدے دکھدے
 برہوں بھاء چا بالی
 اکھیں وچوں اڈیاں نندراں
 ڈڑی پریت مچالی
 اوڑک مٹی وچ رُل ویدی
 صورت چندر مثالی

جبه

بڑی ڈنڈیں راج چپاتا
 ڈنڈوں باہر بھوال
 جھ دے پیٹھوں سٹے اکھر
 جھ دے اُتے گالھ
 جھ دے کھاڈے وچوں واہون
 گالھیں تار رنگال
 جھ نگری توں خردی گالھ وی
 کرے پنڈھ کمال

جھوڑے سارتے سرتھوڈاں دا
ڈے دل دا حال
ایہا ایویں خوشیاں ورتے
وجن گھڑے تھال
ایہا ایویں گھر اجاڑے
کئی ناں کرے سنبھال
پھٹ تلوار دا مل ویندا ہے
جھوڑا پھٹ محال

ہجرت

سُن کے مہنے لوکاں دے ول
زہر دا گھٹ پتو سے
پٹ پلوت جھلو سے
تن دے کھیت تے بجلی ڈھاندی
اکھیں نال ڈٹھو سے
سب دے پیر پیو سے
آپنا وسدا ویٹرا اسان
نر نر کے ڈٹھیو سے
اوڑک جھوک لڈو سے

بن کے کچھ کچھیرو اسان
آلھنے چھوڑ اڈو سے
جنگلیں وچ رلیو سے
گل وچ درد صلیباں پا کے
وچ بازار پھرو سے
جگ دا جوگ بنو سے
اسان اپنی مونجھ دے ہتھوں
ساڑ سواں تھیو سے
گھر کوں یاد کتو سے

بیلی

مٹی ساڈا مان تے آساں
 چھیڑو تھل داماں او بیلی
 چھیڑو تھل داماں
 تن من دے وچ بھائیں بھڑکن
 رووے رت آساں او بیلی
 رووے رت آساں
 سکاں تڑٹیاں آساں بھنیاں
 تھی گئے بہوں نقصان او بیلی
 تھی گئے بہوں نقصان
 انت ایویں بے انت وی ہوندے
 ڈڑی بہوں حریان او بیلی
 ڈڑی بہوں حریان

جوگ

پل پل جیون موت ڈسپے
 عمراں دے پے مل
 رمزاں گیاں کھل
 مٹی دے وچ چند ناں پچی
 کھرہ ناں سنگن پھل
 موسم گئے سب رُل
 درداں نال منگیچے اساں
 روگی ناں گئے ہل
 آپنی سدھ گئے بھل
 جہڑے پاسے ویندا ہاں میں
 نال توں میڈے جل
 پُرا بن کے گھل

رُٹھڑا یار مناواں

آپنے پیرے جھانجھراں پا کے

رُٹھڑا یار مناواں

رُٹھڑا یار مناواں

وَل کئی سسی مکھ ڈکلاوے

شہر بھنہوروساواں

رُٹھڑا یار مناواں

وَنج کے من دریا دے اُتے

آپنا دیرا لاواں

رُٹھڑا یار مناواں

کر زلفاں دی چھاں

ساڈے تن دی جھکی اتے
 کر زلفاں دی چھاں
 کر زلفاں دی چھاں
 شالا بخت سوایا تھیوی
 ہووی جگ تے ناں
 کر زلفاں دی چھاں
 تار متار وچھوڑے اندر
 بڈدا ویندے ہاں
 کر زلفاں دی چھاں
 دل آھدے مہمان آ تھیسی
 گھر کرکئے اج کاں
 کر زلفاں دی چھاں

وانہی

تن دی تختی اُتے لکھی
ڈس ناں کنیں کوں گالھ
روحیں لگیاں چاناں دے ول
نیلے نیکلک ، پال
ڈس ناں کنیں کوں گالھ
توڑیں اکھیوں ہنجواں والے

واہون روز نکال
ڈس ناں کنیں کوں گالھ
ہنجوآں دے دریا اچ بڈ دے
اکھیں آپ سنبھال
ڈس ناں کنیں کوں گالھ
آپے دل درگاہیں آگوں
رج کے مار دھمال
ڈس ناں کنیں کوں گالھ
بجھ دی چھیکوری جھال توں پہلے
چن دا ڈیوا بال
ڈس ناں کنیں کوں گالھ

وانہی

آپنی سُدھ اِنج بے سُدھ سَتے
 مویاں وانگوں لوگ
 ناں کئی واقف ایمن کولوں
 ناں کئی جانے جوگ
 کئی سَتے ول مول نہ اُٹھے
 لوک مناوِن سوگ
 ساڈی لَنگھی رات سَجاگی
 سَتے ڈینھ دا بھوگ
 جگراتے دا عیوضہ ڈھیا
 پے بدھے روگ

ماقم

تسیاں کوں صحرا روندنا ہے
دل روندے دریا روندنا ہے
کون اُجڑے جو ہر ہک بندہ
سر اچ مٹیاں پا روندنا ہے
اے جیاں ماتم ہے، جو کیں کوں
ہنگو تاں او لا روندنا ہے
کیندے غم اچ من دا کعبہ
کالا ویس وٹا روندنا ہے

پسلی کیشنز کی مطبوعات

30 روپے	کاشف رحمن کاشف	ادائے جمال
80 روپے	سعید اختر سیال	وساکھ (ایراڈائز)
120 روپے	شہاب صفدر	لہریں لٹکا پتاس (ایراڈائز)
120 روپے	غفار باہر	نمکیات (مزاحیہ)
200 روپے	غفار باہر	چائے چینیلی
40 روپے	مظہر علی تابش	ٹھیویاں
40 روپے	نخورد قلندری	خزاں دی تھوک (ایراڈائز)
100 روپے	طاہر شیرازی	انحراف (ایراڈائز)
150 روپے	غفار باہر	پھل کٹڑے
300 روپے	زینا محسود	پارسی
180 روپے	ڈاکٹر شاہد مسعود خٹک	پاکستانی معاشرہ
120 روپے	خالد مصطفیٰ	خواب لہلانے لگے
150 روپے	طاہر شیرازی	ماسوا
80 روپے	بہرام ساحل	تلاطم
100 روپے	غلام عباس سیال	خوشبو کا سفر (سفر نامہ)
150 روپے	ابرار عقیل	بچ
زیر ترتیب	کاشف رحمن کاشف	Love Child اردو افسانے
زیر ترتیب	کاشف رحمن کاشف	سٹی سٹی دھوپ

خوبصورت، معیاری اور دیدہ زیب کتاب چھپوانے کیلئے ہم سے رجوع کریں
ہمارا معیار ادب اور صرف ادب

پسلی کیشنز

چھوٹا بازار ڈیرہ اسماعیل خان

Email: kashifrehman80@yahoo.com, Cell: 0333-9965535

